

РЕЦЕНЗІЯ

доктора наук з державного управління, доцента
Стеців Ірини Семенівни
на дисертаційну роботу Медуни Богдани Любомирівни
на тему:

«Забезпечення принципу публічності у прийнятті управлінських рішень в Україні»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
281 «Публічне управління та адміністрування»

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ ВИКОНАНОЇ РОБОТИ

Забезпечення принципу публічності у прийнятті управлінських рішень є однією з ключових передумов демократичного розвитку держави, особливо в умовах трансформаційних змін, які переживає Україна в період воєнного стану та посткризового відновлення. Публічність, як засаднича складова публічного управління, гарантує відкритість діяльності органів влади, підзвітність посадових осіб і можливість участі громадян у процесах ухвалення рішень, що формує основу для зміцнення довіри до влади та підвищення ефективності державної політики. Водночас вітчизняна система публічного управління досі стикається з проблемами закритості, обмеженого доступу до інформації, імітаційної прозорості та низького рівня залучення громадськості до процесів прийняття рішень. У контексті впровадження цифрових інструментів, розвитку електронного врядування, впливу децентралізації та реформ у сфері доброчесності, потреба у комплексному науковому осмисленні механізмів забезпечення публічності набуває особливої гостроти. Проблематика, що розглядається у дисертаційному дослідженні, відповідає сучасним завданням реформування системи публічного управління в Україні, а її теоретико-методологічне опрацювання створює умови для вироблення ефективних управлінських рішень з урахуванням принципів відкритості, прозорості та демократичної легітимності.

ЗВ'ЯЗОК РОБОТИ З НАУКОВИМИ ПРОГРАМАМИ, ПЛАНАМИ, ТЕМАМИ

Дослідження проведено в межах науково-дослідних робіт: Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України за темою: «Об'єднані територіальні громади: концепція відповідальності та спроможності» (ДР № 0119U100911, ДО № 0221U103957) комплексного наукового проекту Національної академії державного управління при Президентові України «Державне управління та місцеве самоврядування»; Інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету «Львівська політехніка» за темою: «Наукові засади забезпечення сталого

розвитку територіальних громад і територій в умовах національних викликів та повоєнного відновлення України» (ДР № 0124U000016) в межах якої авторкою розроблено та запропоновано «Стратегію забезпечення принципу публічності у прийнятті управлінських рішень в Україні».

ОБҐРУНТОВАНІСТЬ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ, ЩО МІСТЯТЬСЯ В ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані у дисертаційному дослідженні, є логічно виведеними та належно обґрунтованими на основі комплексного аналізу теоретичних джерел, нормативно-правової бази, результатів емпіричних досліджень та узагальнення управлінської практики. У межах роботи використано міждисциплінарний підхід, що поєднує положення науки публічного управління, адміністративного права, соціології, політичної науки та інформатики. Аргументація авторських підходів до трактування публічності як принципу, що визначає зміст і процедури прийняття управлінських рішень, базується на сучасних європейських стандартах належного врядування, а також враховує особливості функціонування публічної влади в умовах демократичного транзиту. Структурно-логічна побудова дисертації забезпечує послідовне розгортання наукової проблематики: від виявлення суперечностей у сфері забезпечення публічності – до пропозиції інституційних, процедурних та технологічних механізмів її реалізації. Висновки ґрунтуються на систематизації та критичному переосмисленні сучасного досвіду публічного управління в Україні та зарубіжних країнах, що надає дослідженню компаративного виміру. Рекомендації автора мають прикладний характер і можуть бути впроваджені у практику діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, зокрема у частині розробки стандартів відкритості, процедур електронної участі, інструментів моніторингу прозорості прийняття рішень. Загалом, наукові положення та висновки дисертації відзначаються належною глибиною опрацювання, аргументованістю та практичною спрямованістю, що свідчить про високий рівень академічної доброчесності й відповідність вимогам до наукової кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня доктора філософії.

НАУКОВА НОВИЗНА ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в обґрунтуванні пріоритетних напрямів забезпечення принципу публічності в прийнятті управлінських рішень в Україні, що дозволило вирішити актуальне наукове завдання у сфері публічного управління. Дисертанткою уперше запропоновано розглядати принцип публічності як комплексний імператив, який реалізується через сукупність взаємопов'язаних вимог – відкритості, прозорості, підзвітності, гласності, громадської участі, інформаційної безпеки, правових гарантій та етичних стандартів. Такий підхід дав змогу не лише концептуалізувати зміст принципу публічності, а й закласти основу для

формування інституційних механізмів його реалізації у процесі прийняття управлінських рішень. Удосконалено понятійно-категоріальний апарат дослідження, систематизацію нормативного регулювання за функціональними ознаками, класифікацію суб'єктів-розпорядників інформації, а також методи дослідження із врахуванням цифровізації, нових технологій та євроінтеграційних вимог. Подальшого розвитку набули індикатори оцінки рівня впровадження принципу публічності та аналіз контекстуальних бар'єрів, що дозволяє запропонувати реалістичні підходи до їх подолання в умовах воєнного стану та цифрової трансформації системи публічного управління.

ВАЖЛИВІСТЬ ОДЕРЖАНИХ ЗДОБУВАЧЕМ РЕЗУЛЬТАТІВ ДЛЯ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ

Результати дисертаційного дослідження Медуні Б. Л. мають суттєве значення як для розвитку науки публічного управління, так і для удосконалення практики управлінської діяльності в Україні. З наукової точки зору, робота розширює теоретико-методологічне підґрунтя досліджень принципу публічності, поглиблює понятійно-категоріальний апарат, вводить у науковий обіг нові підходи до тлумачення публічності як системного імперативу, а також пропонує адаптовані до сучасних викликів методи її оцінювання та реалізації. Комплексність запропонованого підходу сприяє подальшому формуванню наукової школи у межах спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування. У прикладному вимірі одержані результати можуть бути безпосередньо використані в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування для вдосконалення процедур прийняття управлінських рішень на засадах відкритості, прозорості та підзвітності. Практичне значення мають розроблені автором класифікації, стратегіа забезпечення публічності в умовах воєнного стану, а також система індикаторів, що дозволяє здійснювати моніторинг рівня публічності у роботі державних інституцій. Таким чином, дослідження створює надійне підґрунтя для підвищення якості управлінських рішень і посилення демократичного характеру публічного управління в Україні.

СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ ДИСЕРТАЦІЇ

Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, які включають 10 підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 236 сторінок, із них 185 сторінок основного тексту, що приблизно дорівнює 8 авторських аркушів. Робота містить 9 таблиць, 6 рисунків, 11 додатків, список використаних джерел містить 307 найменувань.

ОСОБИСТИЙ ВНЕСОК ДИСЕРТАНТА

Дисертація є самостійною науковою працею автора. У роботі не використовуються ідеї і розробки, що належать співавторам. Особистий внесок автора наведено в окремому списку наукових публікацій. Теоретичні та практичні результати дисертаційного дослідження висвітлено у 10 наукових публікаціях. Основні результати подано у 5 статтях, із яких: 4 надруковано у

виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії Б; 1 стаття – у періодичному науковому виданні інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу, з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувачки, та які індексуються у наукометричній базі Web of Science, 5 матеріалів тез доповідей на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Основні положення та висновки дисертаційного дослідження були представлені у доповідях та обговорені на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях: «Проблеми регіонального та місцевого розвитку» (22 грудня 2021 р., м. Львів); «Перспективи розвитку науки і практики публічного управління України в пост воєнний період» (12 травня 2022 р., м. Львів); «Розвиток публічного управління в контексті європейської інтеграції України» (28 квітня 2023 р., м. Львів); «Перспективи регіонального та місцевого розвитку» (23 листопада 2023 р., м. Львів); «Перспективи регіонального та місцевого розвитку» (22 листопада 2024 р., м. Львів).

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає в можливості застосування його результатів для розробки інноваційних підходів до забезпечення принципу публічності у прийнятті управлінських рішень як у діяльності органів публічної влади, так і в інституціях громадянського суспільства. Результати дослідження сприяють удосконаленню нормативно-правового регулювання, підвищенню прозорості, підзвітності та ефективності взаємодії органів влади з громадськістю, особливо в умовах децентралізації та євроінтеграційних процесів. Отримані положення можуть бути використані під час підготовки законопроектів, стратегій регіонального розвитку, освітніх програм, а також у практичній роботі органів місцевого самоврядування, виконавчої та судової влади, парламентських структур і громадських організацій. Доведення впровадження окремих положень у діяльність органів публічної влади (Новояворівська міська рада, Любомльська міська рада, Західний апеляційний господарський суд) підтверджує прикладну цінність дисертації.

ДИСКУСІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ДО ЗМІСТУ ДИСЕРТАЦІЇ

У цілому дисертаційна робота Медуни Богдани Любомирівни виконана на належному науковому рівні, проте дисертація містить ряд дискусійних моментів, на які варто звернути увагу:

1. У підрозділі 1.3 автор аналізує підходи та методи дослідження публічності в управлінських рішеннях, що є важливим для розкриття

методологічного базису роботи. Проте слід було більш детально пояснити, яким чином саме ці методи були застосовані для збору та обробки інформації.

2. У підрозділі 3.1 авторка пропонує використання імерсивного підходу, зокрема у частині цифрових технологій для забезпечення публічності, що є важливим для підвищення прозорості прийняття управлінських рішень. Поряд із цим у роботі варто було б проаналізувати ефективність діючих цифрових платформ, зокрема Дії, ЦНАП, відкритих Реєстрів, виокремити недоліки що блокують можливість реалізації принципу публічності. Також доцільно було б конкретизувати фінансові та технічні аспекти впровадження запропонованих рішень, оскільки їх реальна реалізація залежить не лише від теоретичної доцільності, а й від ресурсних можливостей держави.

3. Дисертантка згадує різні форми опитувань громадян щодо реалізації принципу публічності, проте варто було б здійснити зведений емпіричний аналіз окремих досліджень, для підсилення результатів дослідження.

4. У підрозділі 3.2 автор наводить перспективні напрями вдосконалення механізмів публічності, що є важливим для розвитку системи управління. Проте варто було додати більше емпіричних даних про вже існуючі ініціативи в Україні, щоб продемонструвати їх ефективність або проблемні аспекти, які потребують удосконалення. Зокрема варто було б провести аналіз принципу публічності враховуючи запропонований дисертанткою перелік індикаторів для точного вимірювання принципу публічності.

5. Дисертантка проводить аналіз нормативно-правових аспектів забезпечення публічності, що є важливим для систематизації правових засад дослідження. Проте доцільно було б дослідити існуючі бар'єри у правозастосуванні цих норм в Україні та можливі шляхи їх подолання, що додало б дослідженню більшої практичної спрямованості. Зокрема частина рекомендацій у стратегії тісно пов'язана із необхідністю змін нормативно-правового забезпечення а, відтак варто було б конкретизувати які саме акти яким чином підсилити.

6. У підрозділі 2.2 автор здійснює ґрунтовний аналіз міжнародного досвіду забезпечення публічності у прийнятті рішень, що є важливим для порівняльного дослідження. Проте варто було глибше розкрити, які конкретні механізми могли б бути адаптовані для України, враховуючи її правові та організаційні особливості, що дозволило б чіткіше визначити реальні перспективи імплементації передових практик.

Разом з тим висловлені зауваження та рекомендації носять переважно дискусійний та рекомендаційний характер і не знижують загального позитивного враження від представленої дисертаційної роботи та не впливають на якість проведеного дослідження.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота виконана на належному теоретико-методологічному рівні, матеріал дослідження структуровано логічно та послідовно, а всі наукові положення, висновки та рекомендації мають достатнє обґрунтування, базуються на сучасних підходах до розвитку науки публічного управління та відповідають актуальним викликам управлінської практики в Україні. За змістом і спрямованістю дисертація відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», демонструє високий рівень самостійності здобувача та відсутність порушень академічної доброчесності.

Наукова новизна, практична цінність і обґрунтованість результатів підтверджуються апробацією положень роботи на наукових заходах, публікаціями у фахових виданнях та впровадженням окремих рекомендацій у діяльність органів публічної влади.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація Медуни Богдани Любомирівни на тему: «Забезпечення принципу публічності у прийнятті управлінських рішень в Україні», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», а також вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, а її авторка Медун Богдана Любомирівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент

доктор наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри адміністративного та фінансового
менеджменту
Національного університету «Львівська політехніка»

Ірина СТЕЦІВ

Підпис доктора наук з державного управління, доцента Стеців І. С. засвідчую

Вчений секретар
Національного університету
«Львівська політехніка»
к.т.н., доцент

Роман БРИЛИНСЬКИЙ